

ενδοιασμούς: *Τον έχω ικανό για όλα.*

ΣΥΓΓ.: ικανότητα // ικανοποιώ, ανίκανος. [αρχ.]

η **ικανότητα** (ΟΥΣ) το να είναι κανείς ικανός να κάνει κάτι ή γενικά να πετυχαίνει τους στόχους του. ΣΥΓΓ.: ικανός. [αρχ. ικανότης]

η **ικεσία** (ΟΥΣ) το να παρακαλάει κανείς κάποιον πάρα πολύ. ΣΥΓΓ.: ικέτης. [αρχ.]

ικετεύω (-εψα και -ευσα) (Ρ.) παρακαλάω κάποιον πάρα πολύ. ΣΥΓΓ.: ικέτης. [αρχ.]

ο **ικέτης**, θηλ. η **ικέτιδα** και **ικέτισσα** (ΟΥΣ) **1.** αυτός που παρακαλεί έντονα κάποιον (για να τον βοηθήσει, να τον προστατεύσει κτλ.). **2.** στην αρχαία Ελλάδα, αυτός που πήγαινε σε ναό ή σε ιερό χώρο επικαλούμενος την προστασία των θεών. ΣΥΓΓ.: ικεσία, ικετεύω. [αρχ.]

το **ικριώμα** (ΟΥΣ) **1.** ξύλινη εξέδρα πάνω στην οποία στήριζαν την κρεμάλα ή την καρμανιόλα, όπου θανάτωναν τους κατάδικους. **2.** ξύλινη ή μεταλλική κατασκευή που στήνεται στον εξωτερικό χώρο μιας οικοδομής. ΣΥΝ.: σκαλωσιά.

η **ιλαρά** (ΟΥΣ) (ιατρ.) παιδική μεταδοτική ασθένεια που προκαλεί στο σώμα εξανθήματα. [αρχ. επ. *ιλαρός*]

η **ιλαρότητα** (ΟΥΣ) η χαρούμενη διάθεση που έχει κάποιος. ΣΥΝ.: ευθυμία.

ο **ίλιγγος** (ΟΥΣ) έντονη ζάλη. ΣΥΝ.: ζαλάδα, σκοτοδίνη. ΣΥΓΓ.: ιλιγγιώδης. [αρχ.]

ο **ιμάντας** (ΟΥΣ) **1.** μακριά λωρίδα για διάφορες χρήσεις. ΣΥΝ.: λουρί. **2.** μακριά ταινία μηχανής που χρησιμοποιείται για να κινούνται περιστροφικά κάποια

εξαρτήματά της και αυτή να λειτουργεί. [αρχ. *ιμάς*]

το **ιμάτιο** (ΟΥΣ) στην αρχαιότητα, το ρούχο που φοριόταν πάνω από τον χιτώνα. ◊ **διαρρηγνύω τα ιμάτιά μου:** διαμαρτύρομαι πολύ έντονα όταν θεωρώ ότι κάποιοι με αδικούν. [αρχ.] το **ιμέιλ** (ΟΥΣ) η αποστολή ηλεκτρονικής επιστολής μέσω υπολογιστών που είναι συνδεδεμένοι μεταξύ τους σε δίκτυο ή μέσω του διαδικτύου, και η επιστολή που στέλνει κάποιος με αυτό τον τρόπο, καθώς και η ηλεκτρονική διεύθυνση στην οποία τη στέλνει. [αγγλ. *e-mail*]

ο **ίμερος** (ΟΥΣ) ο πόθος. [αρχ.]

ο **ιμπεριαλισμός** (ΟΥΣ) η τάση ενός ισχυρού κράτους να επεκταθεί και να κατακτήσει άλλα κράτη ή να επηρεάσει την πολιτική τους. ΣΥΝ.: επεκτατισμός. [γαλλ. *impérialisme*]

το **ίνδαλαμ** (ΟΥΣ) το πρόσωπο προς το οποίο εκδηλώνει κάποιος πολύ μεγάλο θαυμασμό. ΣΥΝ.: είδωλο.

ο **Ινδιάνος**, θηλ. η **Ινδιάνα** (ΟΥΣ και επ.) ιθαγενής της Αμερικής, ο Ερυθρόδερμος. ΣΥΓΓ.: ινδιάνικος. [αγγλ. *Indian*]

ινδικός, -ή, -ό (επ.) **1.** ο σχετικός με την Ινδία ή τους Ινδούς. **2.** (ως ουσ.) τα **ινδικά:** η ινδική γλώσσα. • **ινδικά** (ΕΠΙΡΡ.) [αρχ.]

ο **Ινδός**, θηλ. η **Ινδή** (ΟΥΣ και επ.) αυτός που κατάγεται από την Ινδία ή/και είναι πολίτης της Ινδίας. [αρχ.]

το **ινίο** (ΟΥΣ) (ανατ.) το πίσω και κάτω μέρος του κεφαλιού μας. [αρχ.]

το **ινστιτούτο** (ΟΥΣ) **1.** ίδρυμα, οργανισμός με σκοπούς κυρίως επιστημονικούς και μορφωτικούς. **2.** ονομασία

ορισμένων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, όπως φροντιστηρίων ξένων γλωσσών, εκπαιδευτηρίων επαγγελματικής εκπαίδευσης κτλ. **3.** εμπορική επιχείρηση που προσφέρει υπηρεσίες που κυρίως αφορούν την περιποίηση σώματος. [νεολατ. *institutum*]

το **ίντερνετ** (ΟΥΣ) το διαδίκτυο. [αγγλ. *internet*]

το **ιόν** (ΟΥΣ) το άτομο ή το μόριο που είναι φορτισμένο με ηλεκτρισμό και έλκεται από έναν πόλο που είναι φορτισμένος με αντίθετο φορτίο. [αγγλ. *ion*]
ο **ιός** (ΟΥΣ) είδος μικροοργανισμών (μικροβίων). ΣΥΓΓ.: ίωση // ιοβόλος, ιογενής. [αρχ.]
ιουδαϊκός, -ή, -ό (ΕΠ.) ο σχετικός με τους Ιουδαίους (Εβραίους) και ιδιαίτερα με τη θρησκεία τους, τα ήθη και τα έθιμά τους.

ο **Ιουδαίος**, θηλ. η **Ιουδαία** (ΟΥΣ και ΕΠ.) ο Εβραίος που είναι πιστός στην εβραϊκή θρησκεία.

ο **Ιούλιος** και **Ιούλης** (ΟΥΣ) ο έβδομος μήνας του χρόνου. ΣΥΝ.: Αλωνάρης. ΣΥΓΓ.: ιουλιανός. [λατ. *Julius*, από το όνομα του Ιουλίου Καίσαρα]

ο **Ιούνιος** και **Ιούνης** (ΟΥΣ) ο έκτος μήνας του χρόνου. ΣΥΝ.: Θεριστής. [λατ. *Junius* (μήνας αφιερωμένος στη θεά Juno, δηλαδή την Ήρα)]

η **ιππασία** (ΟΥΣ) **1.** η βόλτα πάνω σε άλογο. **2.** το άθλημα στο οποίο το άλογο και ο αναβάτης του κάνουν διάφορες ασκήσεις, ηπιδούνε εμπόδια κτλ. ΣΥΓΓ.: ίππος. [αρχ.]

ιππικός, -ή, -ό (ΕΠ.) **1.** αυτός που αναφέρεται στα άλογα, στην ιππασία, στους ιππείς. **2.** (ως ΟΥΣ) το **ιππικό:** στρατιωτικό σώμα που αποτελείται

από έφιππους στρατιώτες. ΣΥΓΓ.: ίππος. [αρχ.]

ο **ιππόδρομος** (ΟΥΣ) το μέρος όπου γίνονται αγώνες δρόμου με άλογα. ΣΥΝ.: ιπποδρόμιο. ΣΥΓΓ.: ιπποδρομία, ιπποδρομιακός. [αρχ.]

ο **ιππόκαμπος** (ΟΥΣ) μικρό ψάρι με παράξενο σχήμα, που κολυμπάει σε όρθια στάση και το κεφάλι του θυμίζει κεφάλι αλόγου. [αρχ.]

ο **ιπποπόταμος** (ΟΥΣ) μεγάλο και βαρύ ζώο, με κοντά πόδια και πλατύ κεφάλι, που ζει σε ποτάμια και λίμνες της Αφρικής. [ιππο- + ποταμός]

ο **ίππος** (ΟΥΣ) **1.** το άλογο. **2.** μονάδα μέτρησης της δύναμης των μηχανών.
◇ **δούρειος ίππος:** **α.** το ξύλινο άλογο που επινόησε ο Οδυσσεύς, μέσα στο οποίο κρύφτηκαν ο ίδιος και πολεμιστές του και μπήκαν κρυφά στην Τροία και την κυρίευσαν. **β.** (μτφ.) το μέσο που χρησιμοποιεί κάποιος για να εισχωρήσει χωρίς να τον καταλάβουν σε μια εχθρική περιοχή ή γενικότερα κάπου που δεν επιτρέπεται να βρίσκεται. ΣΥΓΓ.: ιππασία, ιππικός, ιππέας, ιππέυω, ιππότης // ιπποπόταμος, ιππόδρομος, ιππόκαμπος, ιπποδύναμη, έφιππος. [αρχ.]

ο **ιππότης** (ΟΥΣ) **1.** στον Μεσαίωνα, πολεμιστής που πολεμούσε συνήθως πάνω σε άλογο και ξεχώριζε για την παλικαριά του. **2.** (μτφ.) άντρας που συμπεριφέρεται πολύ ευγενικά στις γυναίκες. ΣΥΓΓ.: ίππος. [αρχ.]

ο **Ιρακινός**, θηλ. η **Ιρακινή** (ΟΥΣ και ΕΠ.) αυτός που κατάγεται από το Ιράκ ή/και είναι πολίτης του Ιράκ.

ιρακινός, -ή, -ό (ΕΠ.) ο σχετικός με το Ιράκ ή τους Ιρακινούς.

ιρανικός, -ή, -ό (ΕΠ.) ο σχετικός με το Ιράν ή τους Ιρανούς.

ο **Ιρανός**, θηλ. η **Ιρανή** (ΟΥΣ. και ΕΠ.) αυτός που κατάγεται από το Ιράν (Περσία) ή/και είναι πολίτης του Ιράν.

ιρλανδικός, -ή, -ό και **ιρλανδέζικος, -η, -ο** (ΕΠ.) ο σχετικός με την Ιρλανδία ή τους Ιρλανδούς.

ο **Ιρλανδός**, θηλ. η **Ιρλανδή** και **Ιρλανδέζα** (ΟΥΣ. και ΕΠ.) αυτός που κατάγεται από την Ιρλανδία ή/και είναι πολίτης της Ιρλανδίας.

ίσα ίσα (ΕΠΙΡΡ. ΕΚΦΡ.) **1.** ακριβώς, στην κατάλληλη ποσότητα ή στιγμή: *Η ζάχαρη έφτασε ίσα ίσα για έναν καφέ.* ΣΥΝ.: μόλις που. **2.** αντιθέτως.

ίσαμε (ΠΡΟΘ.) **1.** μέχρι. **2.** περίπου. [*ίσα + με*]

ισάξιος, -α, -ο (ΕΠ.) αυτός που έχει ίση αξία με κάποιον άλλο. [*ισ(ο)- + άξι(ος) + -ος*]

η **ισημερία** (ΟΥΣ.) καθεμία από τις δύο ημέρες του χρόνου (την άνοιξη και το φθινόπωρο) που η ημέρα και η νύχτα έχουν ακριβώς την ίδια διάρκεια. ΣΥΓΓ.: ίσος. [αρχ.]

ο **ισημερινός** (ΟΥΣ.) η νοτιή γραμμή που χωρίζει την επιφάνεια της Γης σε δύο ίσα μέρη, και που όλα τα σημεία της απέχουν εξίσου από τους δύο πόλους. ΣΥΓΓ.: ίσος. [αρχ. του αρχ. επ. *ισημερινός*]

ο **ισθμός** (ΟΥΣ.) μια λωρίδα στεριάς που ενώνει δύο στεριές και χωρίζει δύο θάλασσες. [αρχ.]

ίσιος, -α, -ο (ΕΠ.) **1.** αυτός που έχει μία μόνο κατεύθυνση, χωρίς στροφές κτλ. ΣΥΝ.: ευθύς. ΑΝΤ.: λοξός, στραβός. **2.** ομαλός.

◇ **στα ίσια:** σταράτα, καθαρά. • **ίσια**

(ΕΠΙΡΡ.) σε ευθεία γραμμή. ΣΥΓΓ.: ίσος, ισιώνω // ολόσιος. [*ισ(άζω) + -ιος*]

το **ισ(ι)ωμα** (ΟΥΣ.) **1.** μέρος του εδάφους που είναι επίπεδο, ούτε ανηφορικό ούτε κατηφορικό, και ομαλό. **2.** το να ισιώσει κανείς κάτι ή το να έχει γίνει κάτι ίσιο. [*ισιώ(νω) + -μα*]

ισιώνω (ισίωσα | ισιωμένος) (Ρ.) **1.** κάνω κάτι ίσιο. ΣΥΝ.: ευθυγραμμίζω. ΑΝΤ.: στραβώνω. **2.** γίνομαι ίσιος. **3.** τακτοποιώ: *Ίσιωσε τη φούστα σου!* ΣΥΓΓ.: ίσιωμα. [*ισ(ος) + -ώνω*]

ο **ίσκιος** (ΟΥΣ.) η σκιά. ΣΥΓΓ.: ισκιώνω, ίσκιωμα // ανίσκιωτος. [αρχ. σκιά]

ο **ισλαμισμός** (ΟΥΣ.) η θρησκεία των μουσουλμάνων· μονοθεϊστική θρησκεία, δέχεται δηλαδή ότι υπάρχει ένας Θεός, ο οποίος ονομάζεται Αλλάχ. ΣΥΝ.: ιμαμεθανισμός, μουσουλμανισμός. ΣΥΓΓ.: ισλάμ, ισλαμικός, ισλαμιστής. [γαλλ. *islamisme*]

ισλανδικός, -ή, -ό (ΕΠ.) **1.** ο σχετικός με την Ισλανδία ή τους Ισλανδούς. **2.** (ως ΟΥΣ.) τα **ισλανδικά:** η ισλανδική γλώσσα. • **ισλανδικά** (ΕΠΙΡΡ.).

ο **Ισλανδός**, θηλ. η **Ισλανδή** και **Ισλανδέζα** (ΟΥΣ. και ΕΠ.) αυτός που κατάγεται από την Ισλανδία ή/και είναι πολίτης της Ισλανδίας.

ισοβαθμώ (-πσα) (Ρ.) έχω τον ίδιο βαθμό με κάποιον άλλο ή είμαι στην ίδια βαθμίδα, στο ίδιο ύψος με κάποιον άλλο. ΣΥΓΓ.: ίσος. [*ισόβαθμ(ος) + -ώ*]

ισόβιος, -α, -ο (ΕΠ.) **1.** αυτός που διαρκεί όσο ζει κάποιος. **2.** αυτός που διατηρεί ένα αξίωμα, μια ιδιότητα κτλ. μέχρι το τέλος της ζωής του: *Είναι ισόβιος πρόεδρος του ιδρύματος.* **3.** (ως ΟΥΣ.) τα **ισόβια:** η πιο μεγάλη ποινή, η καταδίκη κάποιου σε φυλάκιση για

όλη τη ζωή του. • **ισόβια** και **ισοβίως** (ΕΠΙΡΡ.) ΣΥΓΓ.: ισοβίτης. [ισο- + βίος]

ο **ισοβίτης**, θηλ. η **ισοβίτισσα** (ΟΥΣ.) αυτός στον οποίο έχει επιβληθεί από το δικαστήριο η ποινή της ισόβιας κάθειρξης. [ισόβ(ια) + -ίτης]

το **ισόγειο** (ΟΥΣ.) σπίτι, μαγαζί κτλ. του οποίου το δάπεδο είναι ακριβώς ή σχεδόν στο ίδιο ύψος με το έδαφος. ΣΥΓΓ.: ίσος. [ουδ. του επ. ισόγειος]

ισοδύναμος, -η, -ο (ΕΠ.) αυτός που έχει ίση δύναμη ή αξία με κάποιον άλλο. ΣΥΝ.: ισάξιος. [ισο- + δύναμη(η) + -ος]

η **ισοπαλία** (ΟΥΣ.) το αποτέλεσμα αγώνα, παιχνιδιού κτλ. κατά το οποίο δεν υπάρχει νικητής. [ισόπαλ(ος) + -ία]

ισόπαλος, -η, -ο (ΕΠ.) αυτός που σε αγώνα, παιχνίδι κτλ. αναδεικνύεται ίσος με τον αντίπαλό του. ΣΥΓΓ.: ισοπαλία. [ισο- + πάλη(η) + -ος]

ισοπεδώνω (-ωσα) | **-ώνομαι** (-ώθηκα, -ωμένος) (Ρ.) **1.** κάνω μια επιφάνεια εντελώς ίσια. **2.** (μτφ.) καταστρέφω. ΣΥΓΓ.: ισοπέδωση, ισοπεδωτικός.

ισόπλευρος, -η, -ο (ΕΠ.) αυτός που έχει όλες τις πλευρές του ίσες. [αρχ.]

η **ισορροπία** (ΟΥΣ.) **1.** το να βρίσκεται κάτι ή κάποιος σε ίσια θέση, χωρίς να πέφτει, να γέρνει κτλ. ΑΝΤ.: αστάθεια. **2.** (μτφ.) ψυχική και πνευματική υγεία. ΑΝΤ.: ανισορροπία. ΣΥΓΓ.: ισορροπώ. [αρχ.]

ισορροπώ (-σα) (Ρ.) είμαι σε ισορροπία, έχω ισορροπία. ΣΥΓΓ.: ίσος, ισορροπία, ισόρροπος, ισορρόπηση, ισορροπιστής. [αρχ.]

ίσος, -η, -ο (ΕΠ.) αυτός που έχει το ίδιο μέγεθος, ύψος, βάρος, μήκος κτλ. με κάποιον άλλο. ΑΝΤ.: άνισος. • **ίσα** (ΕΠΙΡΡ.) εξίσου. ΣΥΓΓ.: ίσιος, ισότητα, ίσως // ισοβαθμώ, ισόβιος, ισόγειο, ισόπαλος, ισοπεδώνω, ισοδύ-

ναμος, ισορροπώ, ισόπλευρος, ισοσκελής, ισάριθμος, ισοσύλλαβος, ισημερία, ισημερινός, ισότιμος, ισοφαρίζω, ισοψηφώ, άνισος, εξισώνω. [αρχ.]

ισοσκελής, -ής, -ές (ΕΠ.) για τρίγωνο που έχει δύο ίσες πλευρές. ΑΝΤ.: ανισοσκελής. • **ισοσκελώς** (ΕΠΙΡΡ.) [αρχ.]

ισοσύλλαβος, -η, -ο (ΕΠ.) **1.** για όνομα που έχει τον ίδιο αριθμό συλλαβών σε όλες τις πτώσεις και των δύο αριθμών. **2.** για λέξεις ή στίχους που έχουν τον ίδιο αριθμό συλλαβών μεταξύ τους. [ισο- + συλλαβ(ή) + -ος]

η **ισότητα** (ΟΥΣ.) το να είναι τα άτομα ίσα μεταξύ τους όσον αφορά τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους. ΣΥΓΓ.: ίσος. [αρχ. ισότης]

η **ισοτιμία** (ΟΥΣ.) **1.** το να έχουν όλοι ίσα δικαιώματα, ή να θεωρείται ότι ο καθένας έχει ίση αξία με τους άλλους. ΣΥΝ.: ισότητα. **2.** η σχέση ανάμεσα σε νομίσματα που δείχνει με πόσες μονάδες από ένα νόμισμα αγοράζει κανείς μία μονάδα από ένα άλλο νόμισμα. ΣΥΓΓ.: ισότιμος. [αρχ.]

ισότιμος, -η, -ο (ΕΠ.) **1.** το να έχει κάποιος τα ίδια δικαιώματα και τις ίδιες υποχρεώσεις με κάποιον άλλο. **2.** το να έχει κάτι ίση αξία με κάτι άλλο. • **ισότιμα** (ΕΠΙΡΡ.) ΣΥΓΓ.: ισοτιμία. [ισο- + τιμή(η) + -ος]

ισοφαρίζω (-ισα) | **-ίζομαι** (-ίστηκα) (Ρ.) (αθλ.) κάνω το αποτέλεσμα ενός αθλητικού αγώνα ισόπαλο. ΣΥΓΓ.: ισοφάριση. [αρχ.]

ισοψηφώ (-ησα) (Ρ.) λαμβάνω τον ίδιο αριθμό ψήφων σε μια ψηφοφορία. [αρχ. ισόψηφος]

ισπανικός, -ή, -ό (ΕΠ.) **1.** ο σχετικός με την Ισπανία ή τους Ισπανούς. **2.** (ως ΟΥΣ.) τα **ισπανικά**: η ισπανική γλώσσα. • **ισπανικά** (ΕΠΙΡΡ.).

ο **Ισπανός**, θηλ. η **Ισπανίδα** (ΟΥΣ και ΕΠ.) αυτός που κατάγεται από την Ισπανία ή/και είναι πολίτης της Ισπανίας.

ο **Ισραηλινός**, θηλ. η **Ισραηλινή** (ΟΥΣ και ΕΠ.) αυτός που κατάγεται από το Ισραήλ ή/και είναι πολίτης του Ισραήλ.

ισραηλινός, -ή, -ό (ΕΠ.) ο σχετικός με το κράτος του Ισραήλ.

ο **Ισραηλίτης**, θηλ. η **Ισραηλίτισσα** (ΟΥΣ.) ο Εβραίος. [γαλλ. *israélite*]

το **ιστίο** (ΟΥΣ.) καθένα από τα πανιά που έχουν οι βάρκες ή τα πλοία που κινούνται με τη δύναμη του ανέμου.

ΣΥΓΓ.: ιστός // ιστιοφόρο, ιστιοπλοία, ιστιοδρομία, ιστιοσανίδα. [αρχ.]

η **ιστιοπλοΐα** (ΟΥΣ.) το να πλέει κανείς με ιστιοφόρο. ΣΥΝ.: ιστιοδρομία. ΣΥΓΓ.: ιστιοπλοϊκός. [ιστιο- + -πλοΐα]

η **ιστιοσανίδα** (ΟΥΣ.) το γούιντ σερφ. [ιστιο- + *σανίδα*]

το **ιστιοφόρο** (ΟΥΣ.) θαλάσσιο σκάφος που έχει ιστία (πανιά) και κινείται με τον άνεμο. [ουδ. του επ. *ιστιοφόρος*]

η **ιστορία** (ΟΥΣ.) **1.** τα γεγονότα που έχουν συμβεί από τα αρχαία χρόνια μέχρι σήμερα σε μια χώρα, μια περιοχή κτλ., αλλά και ο πολιτισμός, ο τρόπος ζωής και οργάνωσης όπως αυτά διαμορφώνονται από τα αρχαία χρόνια μέχρι σήμερα. **2.** η εξέταση των γεγονότων και όλων των στοιχείων του παρελθόντος από επιστήμονες (δηλαδή η ιστορική επιστήμη). **3.** μάθημα του σχολείου που ασχολείται με την ιστορική πορεία ενός λαού και της ανθρωπότητας γενικότερα. **4.** γεγονότα, αληθινά ή φανταστικά, που λέει ή γράφει κάποιος. ΣΥΓΓ.: ιστορικός, ιστορώ // ιστοριογράφος, προϊστορία. [αρχ.]

ιστορικός, -ή, -ό (ΕΠ.) **1.** ο σχετικός με την επιστήμη της ιστορίας: *Ιστορική έρευνα*. **2.** ο σχετικός με την ιστορία μιας χώρας, ενός τόπου ή ολόκληρου του κόσμου: *Ιστορικό μνημείο*. **3.** ο σχετικός με το ανθρώπινο παρελθόν για το οποίο έχουμε γραπτές μαρτυρίες (σε αντιδιαστολή με το προϊστορικός).

4. (μτφ.) κάτι που είναι πολύ σημαντικό για κάποιον ή κάποιους, που αποτελεί ορόσημο στη ζωή του(ς). **5.** (ως ΟΥΣ.) το **ιστορικό**: τα γεγονότα μιας υπόθεσης, μιας κατάστασης κτλ. κατά χρονολογική σειρά: *Ιστορικό του ασθενούς*.

6. (ως ΟΥΣ.) ο, η **ιστορικός**: **α.** ο επιστήμονας που ασχολείται με τη μελέτη της ιστορίας. **β.** ο καθηγητής πανεπιστημίου, γυμνασίου ή λυκείου που διδάσκει το μάθημα της ιστορίας. ◊ **ιστορικό μυθιστόρημα**: το μυθιστόρημα που η υπόθεσή του διαδραματίζεται σε συγκεκριμένη ιστορική περίοδο και παρουσιάζει ιδιαίτερα κάποια γεγονότα και πρόσωπα της περιόδου αυτής. ◊ **ιστορικοί χρόνοι του ρήματος**: (γραμματ.) ο παρατατικός, ο αόριστος και ο υπερσυντέλικος, οι χρόνοι δηλαδή που αναφέρονται στο παρελθόν. • **ιστορικά** και **ιστορικώς** (ΕΠΙΡΡ.)

ΣΥΓΓ.: ιστορία. [αρχ.]

ιστορώ (-πσα) | **-ούμαι** (-ήθηκα, -ημένος) (Ρ.) αφηγούμαι. ΣΥΝ.: διηγούμαι, εξιστορώ. ΣΥΓΓ.: ιστορία. [αρχ.]

ο **ιστός** (ΟΥΣ.) **1.** το κατάρτι του πλοίου. **2.** ο στύλος πάνω στον οποίο στηρίζουμε τη σημαία. ΣΥΝ.: κοντάρι. **3.** το λεπτό δίκτυ που φτιάχνει η αράχνη έτσι ώστε να μπορεί να πιάνει τα έντομα. **4.** (βιολ.) το σύνολο των όμοιων κυττάρων που βρίσκονται σε έναν οργα-

νισμό και έχουν συγκεκριμένη λειτουργία. ◊ **παγκόσμιος ιστός:** το διαδίκτυο. [αρχ.]

η **ιστοσελίδα** (ΟΥΣ) είδος εγγράφου του διαδικτύου (ίντερνετ) που περιλαμβάνει κείμενο, υπερκείμενο, εικόνα, βίντεο, ήχο κτλ. [μτ.δ. αγγλ. webpage] ο **ιστότοπος** (ΟΥΣ) συλλογή από ιστοσελίδες που φιλοξενούνται στην ίδια περιοχή του διαδικτύου· μπορεί κανείς να επισκεφτεί έναν ιστότοπο στο διαδίκτυο πληκτρολογώντας τη διεύθυνσή του. ΣΥΝ.: ιστοχώρος, δικτυακός τόπος, σάιτ (site). [μτ.δ. αγγλ. website]

η **ισχιαλγία** (ΟΥΣ) ο πόνος που αισθάνεται κάποιος στο ισχιακό νεύρο. [ισχί(ο) + -αλγία]

το **ισχίο** (ΟΥΣ) (ανατ.) το μέρος του σώματος όπου βρίσκεται η άρθρωση των οστών των μηρών με τη λεκάνη. ΣΥΓΓ.: ισχιακός // ισχιαλγία. [αρχ.]

ισχνός, -ή, -ό (ΕΠ.) 1. αυτός που δεν έχει πάχος, που είναι πολύ αδύνατος. 2. (μτφ.) ο πολύ μικρός, ο ελάχιστος: *Ισχνές ελπίδες*. 3. (μτφ.) ο αδύναμος, αυτός που δεν έχει μεγάλη ισχύ: *Ισχνά επιχειρήματα*. [αρχ.]

ισχυρίζομαι (-ίστηκα) (Ρ.) υποστηρίζω. ΣΥΝ.: διατείνομαι. ΣΥΓΓ.: ισχύς. [αρχ.]

ισχυροποιώ (-ησα) | **-ουμιαί** (-ήθηκα, -ημένος) (Ρ.) κάνω κάτι ισχυρό, σταθεροποιώ κάτι. [ισχυρ(ός) + -ο- + -ποιώ]

ισχυρός, -ή, -ό (ΕΠ.) 1. αυτός που έχει μεγάλη δύναμη. ΣΥΝ.: δυνατός. ΑΝΤ.: ανίσχυρος, αδύναμος. 2. αυτός που γίνεται ή υπάρχει σε μεγάλο βαθμό, που έχει μεγάλη δύναμη, ορμή κτλ.: *Ισχυρή σεισμική δόνηση*. ΣΥΝ.: δυνατός, έντονος. ΑΝΤ.: ανίσχυρος, ασθενής. ΣΥΓΓ.: ισχύς // ισχυρογνώμονας, ισχυροποιώ, πανίσχυρος, ανίσχυρος. [αρχ.]

η **ισχύς** (ΟΥΣ) 1. η δύναμη που έχει κάποιος (συνήθως στρατιωτική, πολιτική, οικονομική κτλ.). 2. το να είναι κάτι έγκυρο, το να υφίσταται κάτι, να μην έχει καταργηθεί: *Ο νόμος είναι ακόμα σε ισχύ*. 3. η αξία που έχει κάτι, η δύναμη, το κύρος: *Η αποδεικτική ισχύς ενός επιχειρήματος*. ΣΥΓΓ.: ισχύω, ισχυρίζομαι, ισχυρός. [αρχ.]

ισχύω (-υσα) (Ρ.) έχω ισχύ, είμαι έγκυρος. [αρχ.]

ισχύων, ισχύουσα, ισχύουν (ΕΠ.) αυτός που έχει ισχύ, που είναι έγκυρος. **ίσιως** (ΕΠΙΡΡ.) πιθανόν, ενδεχομένως, μπορεί. ΑΝΤ.: οπωσδήποτε, σίγουρα. ΣΥΓΓ.: ίσος. [αρχ.]

ιταλικός, -ή, -ό (ΕΠ.) 1. ο σχετικός με την Ιταλία ή τους Ιταλούς. 2. (ως ΟΥΣ) τα **ιταλικά:** η ιταλική γλώσσα. • **ιταλικά** (ΕΠΙΡΡ.) [αρχ.]

ο **Ιταλός**, θηλ. η **Ιταλίδα** (ΟΥΣ και ΕΠ.) αυτός που κατάγεται από την Ιταλία ή/και είναι πολίτης της Ιταλίας.

η **ιτιά** (ΟΥΣ) δέντρο με κλαδιά που λυγίζουν εύκολα, που φυτρώνει κοντά σε νερό. [αρχ. *ιτέα*]

η **ιχθυοκαλλιέργεια** (ΟΥΣ) η συστηματική και οργανωμένη εκτροφή ψαριών σε ειδικά διαμορφωμένους χώρους. [ιχθυο- + καλλιέργεια]

το **ιχθυοπωλείο** (ΟΥΣ) το ψαράδικο. ΣΥΓΓ.: ιχθυοπώλης. [ιχθυο- + -πωλείο]

ο **ιχθυοπώλης** (ΟΥΣ) ο ψαράς. ΣΥΓΓ.: ιχθυοπωλείο. [αρχ.]

η **ιχθυόσκαλα** (ΟΥΣ) λιμάνι ή τμήμα ενός λιμανιού κατάλληλο για την εκφόρτωση των ψαριών από τα αλιευτικά πλοία. [ιχθυο- + -σκάλα]

ο **ιχθύς** (ΟΥΣ.) **1.** το ψάρι. **2.** οι **Ιχθείς**: το δωδέκατο ζώδιο στον ζωδιακό κύκλο.

◇ **σιγή ιχθύος**: απόλυτη σιγή. ΣΥΓΓ.: // ιχθυοπώλης, ιχθυοκαλλιέργεια, ιχθυόσκαλα. [αρχ.]

ιχνηλατώ (-πσα) (Ρ.) ακολουθώ τα ίχνη κάποιου στην προσπάθειά μου να τον βρω. ΣΥΓΓ.: ίχνος, ιχνηλάτης.

η **ιχνογραφία** (ΟΥΣ.) το σχέδιο που κάνει κάποιος με μολύβι. ΣΥΝ.: ιχνογράφημα. ΣΥΓΓ.: ιχνογραφώ, ιχνογράφος. [ιχνο- + -γραφία]

ιχνογραφώ (-πσα) | **-ούμαι** (Ρ.) σχεδιάζω τη μορφή ενός ανθρώπου, ζώου ή πράγματος μόνο με μολύβι, χωρίς χρώματα. ΣΥΓΓ.: ιχνογραφία. [ιχνο-γραφ(ος) + -ώ]

το **ίχνος** (ΟΥΣ.) **1.** σημάδι που αφήνουν τα πόδια ανθρώπου ή ζώου πάνω στο έδαφος. ΣΥΝ.: πατημασιά, χνάρι. **2.** κάθε σημάδι που αφήνει ένα αντικείμενο στον τόπο ή στο σημείο που πέρασε ή ακού-

μπσε. **3.** το απομεινάρι: *Ίχνη αρχαίου ναού*. **4.** το να υπάρχει κάτι σε πάρα πολύ μικρή ποσότητα: *Δεν έχει ίχνος ντροπής*. ΣΥΓΓ.: ιχνευτής, χνάρι // ανικνεύω, εξιχνιάζω, ιχνηλατώ, ιχνογραφία. [αρχ.]

ιώδης, -ης, -ες (ΕΠ.) αυτός που έχει το χρώμα του μενεξέ. ΣΥΝ.: μοβ, μενεξεδής, μενεξελής. [αρχ.]

το **ιώδιο** (ΟΥΣ.) **1.** χημικό στοιχείο που υπάρχει κυρίως στο νερό της θάλασσας, στα φύκια κτλ. **2.** φαρμακευτικό υγρό, με κόκκινο ή καφέ χρώμα, που το βάζουμε πάνω στις πληγές ως αντισηπτικό. ΣΥΓΓ.: // ιωδιούχος [γαλλ. *iode*, από το αρχ. επ. *ιώδης*]

ιωνικός, -ή, -ό (ΕΠ.) αυτός που αναφέρεται στους αρχαίους Ίωνες, που ήταν ένα από τα ελληνικά φύλα, ή στην Ιωνία. [αρχ.]

η **ίωση** (ΟΥΣ.) (ιατρ.) αρρώστια που οφείλεται σε ιό. [Ι(ός) + -ωση]

K

το **Κ, κ** (ΟΥΣ ΑΚΛ.) κάπα: το δέκατο γράμμα στο ελληνικό αλφάβητο.

η **κάβα** (ΟΥΣ) **1.** υπόγειος χώρος με κατάλληλες συνθήκες θερμοκρασίας και υγρασίας, όπου φυλάσσονται και διατηρούνται κρασιά ή άλλα ποτά. ΣΥΝ.: κελάρι. **2.** κατάσταση όπου πωλούνται κρασιά και άλλα ποτά. ΣΥΝ.: ποτοποιείο. [ιταλ. *cava*]

καβάλα (ΕΠΙΡΡ.) **1.** το να κάθεται κάποιος στη ράχη ενός αλόγου ή άλλου ζώου. **2.** το να κάθεται κάποιος κάπου (π.χ. στους ώμους κάποιου, σε μια κατασκευή κτλ.) όπως όταν καβαλάει ένα άλογο, δηλαδή με τα πόδια να κρέμονται αριστερά και δεξιά. ΣΥΓΓ.: καβαλάρης, καβαλάω. [από το ουσ. *καβάλα* (λατ. *caballa*)]

ο **καβαλάρης**, θηλ. η **καβαλάρισσα** (ΟΥΣ) αυτός που είναι καβάλα σε άλογο. ΣΥΝ.: αναβάτης, ιππέας. ΣΥΓΓ.: καβάλα. [λατ. *caballarius*]

καβαλάω / καβαλώ (-ισα) (Ρ.) **1.** ανεβαίνω και κάθομαι στη ράχη αλόγου ή άλλου ζώου. ΣΥΝ.: καβαλικεύω. **2.** ανεβαίνω κάπου (π.χ. σε δίκυκλο όχημα κτλ.) και κάθομαι όπως όταν καβαλάω ένα ζώο, δηλαδή με ένα πόδι από κάθε πλευρά. **3.** (μτφ.) επιβάλλομαι σε κάποιον, τον κάνω ό,τι θέλω: *Θα σας καβαλήσει αν τον αφήσετε.* ◊ **καβαλάω το καλάμι:** έχω μεγάλη ιδέα για τον εαυτό μου και συμπεριφέρομαι αλαζονικά. [καβάλ(α) + -ώ]

ο **καβαλιέρος** (ΟΥΣ) **1.** ο συνοδός κυρίας ή δεσποινίδας σε κοινωνική εκδήλωση. **2.** ο άντρας ή το πρόσωπο που σε χορό που χορεύεται από ζευγάρι κάνει τα βήματα του άντρα. [ιταλ. *cavaliere*]

καβγαδίζω (-ισα) (Ρ.) κάνω καβγά, τσακώνομαι. ΣΥΓΓ.: καβγάδιζω, καβγατζής // [καβγός (καβγαδ-) + -ίζω]

ο **καβγός** (ΟΥΣ) ο τσακωμός, η φιλονικία. ΣΥΓΓ.: καβγαδίζω, καβγατζής // σκυλοκαβγός. [τουρκ. *kavga*]

ο **κάβος** (ΟΥΣ) **1.** το ακρωτήριο. **2.** χοντρό σκοινί για την πρόσδεση των πλοίων. ΣΥΝ.: παλαμάρι, карабόσκοινο. [ιταλ. *cavo*]

το **καβούκι** (ΟΥΣ) το σκληρό υλικό που σκεπάζει το σώμα ορισμένων ζώων, στο οποίο αποτραβιούνται το κεφάλι και τα πόδια όταν υπάρχει κίνδυνος. ΣΥΝ.: όστρακο, κέλυφος, καύκαλο. ◊ **κλείνομαι στο καβούκι μου:** αποφεύγω τις κοινωνικές επαφές εξαιτίας ενός δυσάρεστου γεγονότος. [τουρκ. *kabuk*]

ο **κάβουρας**, θηλ. η **καβουρίνα** (ΟΥΣ) (χωρίς γεν. πληθ.) ζώο της θάλασσας και του γλυκού νερού με σχετικά μαλακό όστρακο και δέκα πόδια: περπατάει κυρίως προς τα πλάγια. ΣΥΓΓ.: καβούρι // καβουρομάνα. [αρχ. *κάραβος* (= «καρabiδα»)]

το **καβούρι** (ΟΥΣ) ο κάβουρας. ◊ **έχω καβούρια στην τσέπη μου**: είμαι τσιγκούνης.

καβουρντίζω και **καβουρδίζω** (-ισα) | **-ίζομαι** (-ίστηκα, -ισμένος) (Ρ.) **1.** ξεροψήνω κόκκους καφέ, σπόρους δημητριακών, ξηρούς καρπούς κτλ. σε δυνατή φωτιά, χωρίς προσθήκη νερού. **2.** (μτφ.) ταλαιπωρώ, παιδεύω κάποιον. ΣΥΓΓ.: καβούρντισμα, καβουρντιστήρι. [τουρκ. kavurdi]

το **κάγκελο** (ΟΥΣ) καθένα από τα ξύλινα ή σιδερένια ραβδία τα οποία στερεώνουμε το ένα δίπλα στο άλλο σε μικρή απόσταση και περιφράσσουμε έναν χώρο ή μια κατασκευή. ΣΥΓΓ.: καγκελωτός // καγκελόπορτα, καγκελόφρακτος. [λατ. cancellum]

το **καγκουρό** (ΟΥΣ. ΑΚΛ.) ζώο της Αυστραλίας με δύο μακριά πισινά πόδια και δύο κοντά μπροστινά, που περπατάει με μεγάλα πηδήματα· τα θηλυκά φέρουν στην κοιλιά τους μάρσιπο, όπου βάζουν τα μικρά τους. [γαλλ. kangourou]

καγκάζω (-ασα) (Ρ.) γελάω με κοροϊδευτικό και επιδεικτικό τρόπο, για να δείξω την περιφρόνησή μου για κάτι. ΣΥΓΓ.: καγκασμός, καγκαστικός. [αρχ.]

το **κάδρο** (ΟΥΣ) **1.** το πλαίσιο μέσα στο οποίο στερεώνουμε έναν πίνακα ζωγραφικής, μια φωτογραφία κτλ. ΣΥΝ.: κορνίζα. **2.** η εικόνα μαζί με το πλαίσιο. [ιταλ. quadro]

ο **Καζαμίας** (ΟΥΣ) μικρό βιβλίο που περιέχει ημερολόγιο, ανέκδοτα, ιστορίες, προβλέψεις για το μέλλον κ.ά. [ιταλ. Casamia]

το **καζάνι** (ΟΥΣ) μεταλλικό, στρογγυλό δοχείο με μεγάλη χωρητικότητα. ◊ **εί-**

ναι το κεφάλι μου καζάνι: έχω πονοκέφαλο ή ζαλιζομαι και δεν μπορώ να σκεφτώ καθαρά. ΣΥΓΓ.: καζανάκι. [τουρκ. kazan]

το **καζίνο** (ΟΥΣ) μεγάλος και πολυτελής χώρος όπου παίζουν τυχερά παιχνίδια. [ιταλ. casino]

καημένος, -η, -ο (ΕΠ.) κακομοίρης. ΣΥΓΓ.: καημός, καημενούλης. [μτχ. παθ. πρκ. του ρ. καίω]

ο **καημός** (ΟΥΣ) **1.** πολύ μεγάλη λύπη, στενοχώρια που κρατάει πολύ. ΣΥΝ.: πόνος, μαράζι. **2.** επιθυμία που μένει ανεκπλήρωτη. ΣΥΝ.: λαχτάρα, όνειρο. ΣΥΓΓ.: καημένος. [καίω (καη-) + -μός]

καθαίρω (-εσα) | **-ούμαι** (-έθηκα, -εμένος) (Ρ.) διώχνω κάποιον από αξίωμα, δημόσια θέση κτλ. ΣΥΓΓ.: καθαίρεση. [αρχ.]

καθαρίζω (-ισα) | **-ίζομαι** (-ίστηκα, -ισμένος) (Ρ.) **1.** βγάζω τη βρομιά από κάτι, το κάνω καθαρό. ΣΥΝ.: ξεβρομίζω. ΑΝΤ.: βρομίζω, λερώνω. **2.** γίνομαι καθαρός. **3.** βγάζω τη φλούδα από φρούτο, λαχανικό κτλ. ΣΥΝ.: ξεφλουδίζω. **4.** (μτφ.) σκοτώνω. ΣΥΓΓ.: καθάρισμα, καθαριστήριο, καθαρίστρια // ξεκαθαρίζω. [καθαρός] + -ίζω]

η **καθαριότητα** (ΟΥΣ) **1.** το να είναι κάποιος ή κάτι χωρίς βρομιά. ΑΝΤ.: βρομιά, βρόμα. **2.** το να καθαρίζει κάποιος έναν χώρο: Χτες κάναμε γενική καθαριότητα. ΣΥΝ.: καθάρισμα, καθαρισμός, ξεβρόμιση. ΑΝΤ.: βρόμιση. ΣΥΓΓ.: καθαρός. [αρχ. καθαρείτης]

το **καθαριστήριο** (ΟΥΣ.) κατάσταση που αναλαμβάνει το καθάρισμα ρούχων. [καθαρίζω (καθαρισ-) + -τήριο]

η **καθαρίστρια** (ΟΥΣ.) γυναίκα που το επάγγελμά της είναι να καθαρίζει σπίτια και άλλους χώρους. [καθαρίζω (καθαρισ-) + -τρια]

το **κάθαρμο** (ΟΥΣ) υβριστικός χαρακτηρισμός για άνθρωπο κακό, ανέντιμο, ανήθικο. ΣΥΝ.: παλιάνθρωπος. [αρχ.]

καθαρογράφω (-αψα) | **-άφομαι** (-άφ[ε]ηκα, -αμμένος) και **καθαρογραφώ** (-ησα) | **-ούμαι** (-ήθηκα, -ημένος) (Ρ.) ξαναγράφω κάτι από το πρόχειρο στο καθαρό, ώστε να είναι ευανάγνωστο ή να μπορεί να χρησιμοποιηθεί επίσημα. ΣΥΓΓ.: καθαρογράφω. [καθαρο- + -γραφώ]

καθαρός, -ή, -ό (ΕΠ.) **1.** αυτός που δεν έχει βρομιές. **2.** (για πρόσωπο) αυτός που του αρέσει η καθαριότητα. || ΑΝΤ.: βρόμικος, βρομιάρης. **3.** αυτός που δεν έχει βλαβερά ή ξένα στοιχεία: *Καθαρός χρυσός*. ΣΥΝ.: ανόθευτος. ΑΝΤ.: νοθευμένος. **4.** αυτός που αφήνει το φως να περνάει από μέσα του: *Καθαρά νερά*. ΣΥΝ.: διαυγής. ΑΝΤ.: θολός. **5.** αυτός που μπορούμε να τον διαβάσουμε εύκολα: *Καθαρά γράμματα*. ΣΥΝ.: ευανάγνωστος. ΑΝΤ.: δυσανάγνωστος. **6.** ξεκάθαρος και ειλικρινής: *Καθαρές κουβέντες*. **7.** (ως ΟΥΣ) το **καθαρό**: αντίγραφο ενός κειμένου χωρίς μουντζούρες ή λάθη, καθώς και το τε-τράδιο, το χαρτί κτλ. στο οποίο πρόκειται να αντιγραφεί το κείμενο. ΑΝΤ.: πρόχειρο. • **καθαρά** (ΕΠΙΡΡ.) ΣΥΓΓ.: καθαρίζω, καθαριότητα // καθαροαίμος, πεντακάθαρος, ξεκάθαρος. [αρχ.]

κάθε (ΑΝΤΩΝ. ΑΟΡ., ΑΚΛ.) χρησιμοποιείται **1.** μαζί με ουσιαστικά για να αναφερθούμε σε όλα ανεξαιρέτως τα μέλη ενός συνόλου: *Κάθε άνθρωπος έχει δικαιώματα και υποχρεώσεις*. **2.** για να δηλωθεί η επανάληψη σε τακτά διαστήματα: *Κάθε χρόνο / μήνα*. **3.** για να δηλωθεί το τοπικό ή χρονικό διάστημα μετά το οποίο επαναλαμβάνεται κάτι:

Βγάζει δίσκο κάθε δύο χρόνια. ΣΥΓΓ.: // καθετί. [από το καθέν, ουδ. του καθείς]

η **καθέδρα** (ΟΥΣ) ο επισκοπικός θρόνος μέσα στην εκκλησία. ◊ **από καθέδρας**: για κάτι που λέγεται με απόλυτο τρόπο. ΣΥΓΓ.: καθεδρικός. [αρχ.]

η **καθέλκυση** (ΟΥΣ) η διαδικασία κατά την οποία ένα καινούριο ή επισκευασμένο πλοίο, αφού τοποθετηθεί πάνω σε ένα κεκλιμένο επίπεδο, γλιστράει σ' αυτό και εισέρχεται στο νερό με την πρύμνη. [καθελκύ(ω) + -ση]

καθένας, καθεμιά / καθεμία, καθένα (ΑΝΤΩΝ. ΑΟΡ.) **1.** κάθε πρόσωπο, ζώο ή πράγμα χωριστά. **2.** (αρσ.) ο **καθένας**: κάθε άνθρωπος γενικά, όχι συγκεκριμένα. ΣΥΝ.: οποιοσδήποτε. [καθείς, από τη φρ. καθ' εἷς]

το **καθεστώς** (ΟΥΣ) **1.** ο τρόπος με τον οποίο κυβερνιέται ένα κράτος. ΣΥΝ.: πολίτευμα. **2.** η επικρατούσα κατάσταση και οι άνθρωποι που κυβερνούν μια χώρα: *Το δικτατορικό καθεστώς εξόπλωνε όσους εκδήλωναν την αντίθεσή τους σε αυτό*. **3.** (μτφ.) για κάτι που γίνεται συνέχεια και έχει καθιερωθεί: *Η απουσία των υπαλλήλων από τις θέσεις τους τις παραμονές των αργιών έχει γίνει καθεστώς*. ΣΥΓΓ.: καθεστωτικός. [ουδ. μτχ. παθ. πρκ. του αρχ. ρ. καθίστημι]

καθετί (ΑΝΤΩΝ. ΑΟΡ., ΑΚΛ.) **1.** (χωρίς άρθρο) κάθε πράγμα. ΣΥΝ.: οτιδήποτε. **2.** (με άρθρο) το **καθετί**: όλα τα πράγματα. [κάθε + τι]

κάθετος, -η, -ο (ΕΠ.) **1.** αυτός που έχει κατεύθυνση ίσια από πάνω προς τα κάτω. ΣΥΝ.: κατακόρυφος. ΑΝΤ.: οριζόντιος. **2.** κάθετες είναι μεταξύ τους δύο ευθείες γραμμές ή δύο δρόμοι που σχηματί-

ζουν ορθή γωνία εκεί όπου ενώνονται. [αρχ.]

ο **καθηγητής**, θηλ. η **καθηγήτρια** (ΟΥΣ.) εκπαιδευτικός στο γυμνάσιο, το λύκειο, το πανεπιστήμιο ή άλλη σχολή. ◊ **ομότιμος καθηγητής**: τιμητικός τίτλος που αποδίδεται σε καθηγητή πανεπιστημίου που αποχωρεί από την ενεργό υπηρεσία. ΣΥΓΓ.: καθηγητικός. [αρχ. καθηγούμαι]

το **καθήκον** (ΟΥΣ.) **1.** καθετί που νιώθει κάποιος ότι πρέπει να κάνει επειδή είναι καλό, σωστό ή δίκαιο: Έχω καθήκον να φροντίσω τους γέρους γονείς μου. ΣΥΝ.: χρέος, υποχρέωση. **2.** (στον πληθ.) το σύνολο των εργασιών που μας έχει ανατεθεί: Έχει αυξημένα καθήκοντα στη νέα του δουλειά. ΣΥΝ.: υποχρέωση. [καθήκον, ουδ. μτχ. ενεστ. του αρχ. ρ. καθήκω (= «αρμόζω»)]

καθηλώνω (-ωσα) | **-ώνομαι** (-ώθηκα, -ωμένος) (Ρ.) **1.** αναγκάζω κάποιον να μείνει ακίνητος στο ίδιο μέρος, να μην μπορεί να μετακινηθεί. **2.** επιδρώ σε κάποιον τόσο έντονα, ώστε να μην μπορεί να αντιδράσει: Με την ερμηνεία της καθήλωσε τους θεατές. ΣΥΓΓ.: καθήλωσπ. [αρχ. καθηλώ (= «καρφώνω») + -ώνω]

η **καθήλωση** (ΟΥΣ.) το να μην μπορεί κάποιος να μετακινηθεί. ΣΥΝ.: ακινητοποίηση. ΣΥΓΓ.: καθηλώνω.

καθημερινός, -ή, -ό (ΕΠ.) **1.** αυτός που υπάρχει ή γίνεται κάθε μέρα. ΣΥΝ.: ημερήσιος. **2.** (ως ΟΥΣ.) η **καθημερινή**: η εργάσιμη ημέρα εκτός Σαββάτου, Κυριακής και αργιών. ΑΝΤ.: αργία. **3.** (ως ΟΥΣ.) τα **καθημερινά**: τα ρούχα που φοράμε κάθε μέρα. ΑΝΤ.: επίσημα, καλά, γιορτινά. • **καθημερινά** και **καθημερινώς** (ΕΠΙΡΡ.) ΣΥΓΓ.: ημέρα, καθημερινότητα. [αρχ.]

η **καθημερινότητα** (ΟΥΣ.) οι επαναλαμβανόμενες δραστηριότητες της καθημερινής ζωής. ΣΥΝ.: ρουτίνα. [καθημερινός] + -ότητα]

καθουσάζω (-ασα) | **-άζομαι** (-άστηκα, -ασμένος) (Ρ.) κάνω κάποιον να μην ανησυχεί, να μη φοβάται. ΣΥΝ.: πρεμώ. [κατα- (καθ-) + ηουσάζω]

καθιερώνω (-ωσα) | **-ώνομαι** (-ώθηκα, -ωμένος) (Ρ.) **1.** κάνω κάτι υποχρεωτικό με σχετικό νόμο. ΣΥΝ.: θεσμοθετώ, θεσπίζω. **2.** επαναλαμβάνω κάτι τακτικά, το κάνω συνήθειά μου: Καθιερώσαμε τις εξόδους κάθε Σάββατο. **3.** καταξιώνω. ΣΥΓΓ.: καθιέρωση. [αρχ. καθιερῶ (= «αφιερώνω») + -ώνω]

η **καθίζηση** (ΟΥΣ.) **1.** (γεωλ.) το να μετακινείται το έδαφος προς τα κάτω. **2.** το να κατακάθονται στερεές ουσίες στον πάτο ενός δοχείου. ΣΥΓΓ.: καθίζω. [αρχ. καθιζάνω]

το **κάθισμα** (ΟΥΣ.) το μέρος ή το έπιπλο όπου κάθεται κάποιος. ΣΥΝ.: θέση. ΣΥΓΓ.: κάθομαι, καθιστικός, καθιστός. [αρχ. καθίζω]

το **καθιστικό** (ΟΥΣ.) δωμάτιο του σπιτιού που το χρησιμοποιούμε για να καθόμαστε και να δεχόμαστε επισκέπτες. ΣΥΓΓ.: κάθισμα. [ουδ. του επ. καθιστικός]

καθιστός, -ή, -ό (ΕΠ.) αυτός που κάθεται. ΣΥΝ.: καθισμένος. ΑΝΤ.: όρθιος. • **καθιστά** (ΕΠΙΡΡ.) ΣΥΓΓ.: κάθισμα. [καθίζω (καθισ-) + -τός]

καθοδηγώ (-ησα) | **-ούμαι** (-ήθηκα, -ημένος) (Ρ.) **1.** δείχνω σε κάποιον τον δρόμο δίνοντάς του πληροφορίες. ΣΥΝ.: προσανατολίζω, κατευθύνω. **2.** (μτφ.) δείχνω σε κάποιον τον τρόπο να ενεργήσει, υποδεικνύω. ΣΥΓΓ.: καθοδήγηση, καθοδηγητής. η **κάθοδος** (ΟΥΣ.) **1.** η κατάβαση. **2.** ένας κατηφορικός δρόμος, ένα κατη-

φορικό τμήμα δρόμου ή η μία από τις δύο πλευρές δρόμου διπλής κυκλοφορίας εφόσον είναι κατηφορική για τα οχήματα. ΣΥΓΓ.: καθοδικός. [αρχ.]

ο **καθολικός**, θηλ. η **καθολική** (ΟΥΣ) ο Χριστιανός που ανήκει στην Καθολική Εκκλησία, της οποίας επικεφαλής είναι ο πάπας. ΣΥΓΓ.: καθολικισμός. [αρχ.]

καθόλου (ΕΠΙΡΡ.) **1.** (σε αρνητική πρόταση) διόλου: Δεν πεινάω καθόλου. **2.** (σε ερωτηματική πρόταση) λίγο, κάπως: Μ' αγαπάς καθόλου; [αρχ.]

κάθομαι (κάθισα και έκατσα | καθισμένος) (Ρ.) **1.** στηρίζομαι με τους γλουτούς και τους καρπούς πάνω σε μια επιφάνεια, έχοντας την πλάτη όρθια και τα πόδια συνήθως λυγισμένα. ΑΝΤ.: σπκώνομαι. **2.** κατοικώ, μένω. **3.** ξεκινώ να ασχολούμαι με κάτι: Κάθισα να διαβάσω. **4.** βρίσκομαι σε κάποιο μέρος, συνήθως για αρκετά μεγάλο διάστημα: Θα καθίσω μερικές ώρες ακόμα. ΑΝΤ.: φεύγω. **5.** δεν ασχολούμαι με κάτι, παραμένω αδρανής: Μην κάθεται όλη μέρα! **6.** περιμένω: Κάτσε μια στιγμή και θα έρθω. ◊ **κάθομαι ήσυχα / καλά / φρόνιμα:** δεν κάνω αταξίες, είμαι υπάκουος. ◊ **κάθομαι με σταυρωμένα χέρια:** δεν κάνω κάτι όταν πρέπει. ΣΥΓΓ.: κάθισμα // στρογγυλοκάθομαι, κατακάθομαι. [αρχ. κάθημαι]

καθορίζω (-ισα) | **-ίζομαι** (-ίστηκα, -ισμένος) (Ρ.) **1.** ορίζω κάτι με ακρίβεια. ΣΥΝ.: προσδιορίζω. **2.** ασκώ πολύ μεγάλη επίδραση σε κάτι. ΣΥΝ.: διαμορφώνω. ΣΥΓΓ.: καθοριστικός. [κατα- (καθ-) + ορίζω]

καθοριστικός, -ή, -ό (ΕΠ.) αυτός που επηρεάζει σημαντικά την εξέλιξη μιας κατάστασης. ΣΥΝ.: αποφασιστικός. • **καθοριστικά** (ΕΠΙΡΡ.) [καθορίζω (καθορισ-) + -τικός]

ο **καθρέφτης** (ΟΥΣ) **1.** είδος γυαλιού που κατασκευάστηκε με ειδικό τρόπο, ώστε να αντανακλά τα είδωλα των αντικειμένων που βρίσκονται μπροστά του. ΣΥΝ.: κάτοπτρο. **2.** (μτφ.) καθετί πάρα πολύ καθαρό: Το πάτωμα ήταν καθρέφτης. ΣΥΓΓ.: καθρεφτίζω, καθρέφτισμα. [αρχ. κάτοπτρον]

καθυστερημένος, -η, -ο (ΜΤΧ. ΩΣ ΕΠ.) **1.** αυτός που καθυστερεί ή καθυστερήσε να φτάσει κάπου. **2.** αυτός που έχει πιο αργή εξέλιξη, ανάπτυξη κτλ. σε σχέση με το φυσιολογικό ή το συνηθισμένο. **3.** (για πρόσωπο) αυτός που πάσχει από νοητική στέρση. **4.** (ως ΟΥΣ) ο **καθυστερημένος**, η **καθυστερημένη:** κουτός, χαζός. • **καθυστερημένα** (ΕΠΙΡΡ.) [μτχ. παθ. πρκ. του ρ. καθυστερώ]

η **καθυστέρηση** (ΟΥΣ) **1.** το να είναι κάποιος αργοπορημένος. ΣΥΝ.: αργοπορία. **2.** εξέλιξη, ανάπτυξη κτλ. σε κάτι με πιο αργό ρυθμό από το φυσιολογικό ή το συνηθισμένο. ΣΥΝ.: υπανάπτυξη. ΑΝΤ.: πρόοδος, εκσυγχρονισμός. **3.** στο ποδόσφαιρο, η παράταση ενός αγώνα λόγω διακοπών (τραυματισμών, επεισοδίων κτλ.). [καθυστερώ (καθυστερη-) + -ση]

καθυστερώ (-ησα | -ημένος) (Ρ.) αργοπορώ. ΣΥΓΓ.: καθυστέρηση. [αρχ.]

καθώς (ΣΥΝΔ. ή ΕΠΙΡΡ.) **1.** (ως ΣΥΝΔ.) α. (ως ΣΥΝΔ. ΧΡΟΝ.) ενώ. β. (ως ΣΥΝΔ. ΑΙΤΙΟΛ.) επειδή. **2.** (ως ΕΠΙΡΡ.) όπως: Όλα έγιναν καθώς τα είπα. [αρχ.]

καθωσπρέπει (ΕΠΙΡΡ.) **1.** σύμφωνα με τα πρότυπα καλής κοινωνικής συμπεριφοράς. ΣΥΝ.: ευπρεπώς, κόσμια. ΑΝΤ.: απρεπώς, ανάρμοστα. **2.** (ως ΕΠ.) αυτός που συμπεριφέρεται ή γίνεται σύμφωνα με τα πρότυπα καλής κοινωνικής συ-

μπεριφοράς. ΣΥΓΓ.: καθωσπρεπισμός. [από τη φρ. καθώς πρέπει, με.δ. γαλλ. *comme il faut*]

και και κι (ΣΥΝΔ. ΣΥΜΠΛΕΚΤ.) χρησιμοποιείται για να δείξουμε ότι **1.** δύο ή περισσότερα πρόσωπα, πράγματα, πράξεις κτλ. γίνονται, υπάρχουν μαζί ή συνδέονται με κάποιον τρόπο. **2.** κάτι γίνεται σε αντίθεση με κάτι άλλο: *Εγώ δουλεύω κι αυτός κάθεται!* **3.** κάτι έγινε, γίνεται ή θα γίνει μετά από κάτι άλλο ή ως αποτέλεσμα μιας πράξης: *Ρώτησέ τον και θα σου απαντήσει.*

◇ **και** (;): δηλώνει ότι κάποιος αδιαφορεί για κάτι. [αρχ.]

το **καϊκι** (ΟΥΣ) μικρό ιστιοφόρο, συνήθως αλιευτικό. ΣΥΓΓ.: // ψαροκάικο. [τουρκ. *καγικ*]

το **καϊμάκι** (ΟΥΣ) στρώμα σαν αφρός που δημιουργείται στην επιφάνεια του γάλακτος ή στον καφέ όταν βράσει. [τουρκ. *καγμακ*]

καινός, -ή, -ό (ΕΠ.) καινούριος, νέος. ◇ **καινά δαιμόνια**: για απόψεις, ιδέες κτλ. καινοτόμες και πρωτοποριακές. ΣΥΓΓ.: // καινοτομία, καινούριος. [αρχ.]

η **καινοτομία** (ΟΥΣ) το να γίνεται ή να χρησιμοποιείται κάτι για πρώτη φορά, να είναι διαφορετικό από τα προηγούμενα και να αποτελεί σημαντική πρωτοτυπία. ΣΥΝ.: νεωτερισμός. ΣΥΓΓ.: καινός, καινοτομώ. [αρχ.]

καινούριος, -α, -ο (ΕΠ.) **1.** αυτός που έχει φτιαχτεί ή αγοραστεί πρόσφατα. ΑΝΤ.: παλιός. **2.** (για καλλιτεχνικά έργα) αυτός που εμφανίζεται ή γίνεται γνωστός για πρώτη φορά. **3.** αυτός που δεν έχει ακόμα χρησιμοποιηθεί. ΣΥΝ.: αμεταχειρίσιμος, αχρησιμοποίητος. ΑΝΤ.: μεταχειρισμένος. **4.** αυτός που διαδέχεται κάτι άλλο: *Καινούριος χρόνος.* ΣΥΝ.: νέος. ΑΝΤ.:

παλιός. ΣΥΓΓ.: καινός // ολοκαινούριος, κατακαινούριος. [αρχ. καινούργης]

καιρίος, -α, -ο (ΕΠ.) **1.** αυτός που γίνεται την κατάλληλη στιγμή: *Καίρια επέμβαση.* ΣΥΝ.: έγκαιρος. ΑΝΤ.: άκαιρος. **2.** ουσιώδης, κρίσιμος: *Καίριο πρόβλημα.* **3.** αυτός που μπορεί να προκαλέσει καταστροφή ή θάνατο: *Καίριο χτύπημα.* ΣΥΝ.: θανατηφόρος. • **καίρια** (ΕΠΙΡΡ.) [αρχ.]

ο **καιρός** (ΟΥΣ) **1.** οι συνθήκες της ατμόσφαιρας που επικρατούν μια δεδομένη χρονική στιγμή. **2.** ο χρόνος που περνάει. **3.** ορισμένο διάστημα στο οποίο έγινε ή υπήρξε κάτι: *Θυμήθηκε τον καιρό που ήταν νέος.* ΣΥΝ.: εποχή, χρόνια. **4.** ο κατάλληλος χρόνος για κάτι. ΣΥΝ.: ώρα. **5.** ο χρόνος που έχουμε στη διάθεσή μας για να κάνουμε ό,τι θέλουμε: *Δε βρήκε καιρό να παίξει.* ◇ **με τον καιρό**: αφού περάσει χρόνος. ◇ **του καλού καιρού**: πάρα πολύ: *Κοιμάται του καλού καιρού!* ΣΥΓΓ.: καιρικός // επίκαιρος, πρόσκαιρος, κακοκαιρία, καιροσκοπός, καιροφυλακτώ. [αρχ.]

ο, η **καιροσκόπος** (ΟΥΣ) αυτός που εκμεταλλεύεται κάθε ευκαιρία για να εξυπηρετήσει τα προσωπικά του συμφέροντα. ΣΥΓΓ.: καιρός, καιροσκοπία, καιροσκοπώ, καιροσκοπισμός.

καιροφυλακτώ (-πια) (Ρ.) περιμένω την κατάλληλη ευκαιρία για να κάνω κάτι (συνήθως κακό). ΣΥΝ.: караδοκώ, παραμονεύω. ΣΥΓΓ.: καιρός. [αρχ.]

καίω (έκαψα) | **-ομαι** (κάпка, καμένος) (Ρ.) **1.** καταστρέφω κάτι με φωτιά. **2.** προκαλώ πόνο που μοιάζει με κάψιμο: *Με καίει το στομάχι μου.* **3.** για κάτι που είναι πολύ ζεστό. ΣΥΝ.: ζεματάω. **4.** για κάποιον που είναι πολύ ζεστός

επειδή έχει υψηλό πυρετό. **5.** ξοδεύω ρεύμα, βενζίνη, πετρέλαιο κτλ.: *Πόσο ρεύμα καίει η κουζίνα;* ΣΥΝ.: καταναλώνω.

6. καταστρέφω κάτι ή του προκαλώ βλάβες με την επίδραση μεγάλης θερμοκρασίας: *Κήκε το φαγητό.* **7. καίγομαι:** (μτφ.) έχω ένα επειγόν πρόβλημα, το οποίο πρέπει να λύσω άμεσα. ΣΥΓΓ.: καύση, καύσιμα, καυστήρας, κάψιμο, κάψα, καύσωνας, καυτός // πυρκαγιά, κατακαίω, άκαυτος. [αρχ.]

το **κακάο** (ΟΥΣ.) η καφέ σκόνη που μένει μετά την επεξεργασία των σπόρων του κακαόδεντρου, καθώς και το ρόφημα που γίνεται αν βράσουμε αυτή τη σκόνη με νερό. ΣΥΓΓ.: // κακαόδεντρο. [ισπ. *cacao*, από γλώσσα ιθαγενών της Αμερικής]

το **κακάο** (ΟΥΣ.) η καφέ σκόνη που μένει μετά την επεξεργασία των σπόρων του κακαόδεντρου, καθώς και το ρόφημα που γίνεται αν βράσουμε αυτή τη σκόνη με νερό. ΣΥΓΓ.: // κακαόδεντρο. [ισπ. *cacao*, από γλώσσα ιθαγενών της Αμερικής]

κακέκτυπος, -n, -o (ΕΠ.) **1.** (για έντυπο) αυτός που δεν έχει τυπωθεί σωστά. **2.** (μτφ.) κάτι που προσπαθεί να μοιάσει σε κάποιο πρότυπο, χωρίς όμως επιτυχία. [κακ(ο)- + εκτυπ(ώ) + -ος]

κακεντρεχής, -ής, -ές (ΕΠ.) αυτός που φανερώνει κακία και μίσος, ή χαίρεται αν συμβεί κάτι κακό σε κάποιον. ΣΥΝ.: χαιρέκακος, μοχθηρός. • **κακεντρεχώς** (ΕΠΙΡΡ.) ΣΥΓΓ.: κακεντρέχεια. [αρχ.]

η **κακία** (ΟΥΣ.) **1.** το να είναι κάποιος κακός. ΑΝΤ.: καλοσύνη. **2.** πράξη ή λόγος που φανερώνει κακία. [αρχ.]

κακόβουλος, -n, -o (ΕΠ.) αυτός που θέλει και προσπαθεί να κάνει κακό σε κάποιον άλλο, καθώς και τα λόγια, οι πράξεις του. ΣΥΝ.: κακοπροαίρετος. ΑΝΤ.: καλοπροαίρετος, καλόβουλος. • **κακόβουλα** (ΕΠΙΡΡ.) [αρχ.]

κακόγουστος, -n, -o (ΕΠ.) αυτός που χαρακτηρίζεται από έλλειψη γούστου, που δεν έχει την αίσθηση του ωραίου.

ΣΥΝ.: ακαλαίσθητος. ΑΝΤ.: καλόγουστος, καλαίσθητος. • **κακόγουστα** (ΕΠΙΡΡ.) ΣΥΓΓ.: κακογουστιά. [κακο- + γούστ(ο) + -ος]

η **κακοδαιμονία** (ΟΥΣ.) **1.** η κακοτυχία. **2.** η κακή κατάσταση που επικρατεί σε έναν τομέα: *Η κακοδαιμονία της οικονομίας.* [αρχ.]

η **κακοδιαθεσία** (ΟΥΣ.) **1.** το να έχει κάποιος κακή διάθεση. ΣΥΝ.: ακεφιά, κακοκεφιά. **2.** το να αισθάνεται κάποιος αδιαθεσία, αδυναμία. [κακοδιάθετ(ος) + -σία]

η **κακοήθεια** (ΟΥΣ.) **1.** το να θέλει κάποιος να προκαλέσει υλική ή ηθική βλάβη στον άλλον: *Του φέρεται με τόση κακοήθεια!* **2.** πράξη ή λόγος που χαρακτηρίζεται από κακοήθεια. **3.** (ιατρ.) συνήθως λέγεται για όγκο που είναι καρκινικός. ΑΝΤ.: καλοήθεια. ΣΥΓΓ.: κακοήθης. [αρχ.]

η **κακοκαιρία** (ΟΥΣ.) οι άσχημες καιρικές συνθήκες. ΣΥΝ.: παλιόκαιρος. ΑΝΤ.: καλοκαιρία. [κακο- + καιρ(ός) + -ία]

κακόκεφος, -n, -o (ΕΠ.) αυτός που δεν έχει κέφι. ΣΥΝ.: άκεφος. ΑΝΤ.: κεφάτος. ΣΥΓΓ.: κακοκεφιά. [κακο- + κέφ(ι) + -ος]

κακολογιά / κακολογώ (-ησα) | **-ούμαι** και **-ιέμαι** (-ήθηκα, -ημένος) (Ρ.) σχολιάζω κάποιον αρνητικά, μιλώ εις βάρος του. ΣΥΝ.: διαβάλλω, συκοφαντώ. ΣΥΓΓ.: κακολογία. [αρχ.]

κακομαθημένος, -n, -o (ΜΤΧ. ΩΣ ΕΠ.) αυτός που δεν έχει καλή ανατροφή, ο ανάγωγος. ΑΝΤ.: καλομαθημένος. [μτχ. παθ. ηρκ. του ρ. *κακομαθαίνω*]

κακομεταχειρίζομαι (-ίστηκα) (Ρ.) **1.** φέρομαι σε κάποιον με κακό, σκληρό τρόπο. **2.** δε χρησιμοποιώ σωστά κάτι, με αποτέλεσμα να το καταστρέφω ή να το χαλάω. ΣΥΓΓ.: κακομεταχείριση. [κακο- + μεταχειρίζομαι]

κακομοίρης, -α, -ικο και κακόμοιρος, -η, -ο (ΕΠ.) **1.** αυτός που τον λυπόμαστε και δείχνουμε τη συμπάθειά μας γιατί του έχει συμβεί κάποιο κακό, κάποια ατυχία. ΣΥΝ.: καημένος, κακότυχος. ΑΝΤ.: καλότυχος. **2.** αυτός που έχει συμπεριφορά απωθητική, που μας προκαλεί οίκτο, αποστροφή: *Μη γίνεσαι κακομοίρης*. ◊ **γίνεται / έγινε της κακομοίρας:** επικρατεί μεγάλη φασαρία, αναταραχή. ΣΥΓΓ.: κακομοιριά. [κακο- + μοίρα(α) + -ης]

η κακοποίηση (ΟΥΣ.) **1.** το να προξενεί κάποιος με τη θέλησή του σωματικό ή ψυχικό πόνο σε κάποιον άλλο. ΣΥΝ.: βιαιοπραγία. **2.** (μτφ.) το να διαστρεβλώνει ή να παραποιεί κάποιος σκόπιμα κάτι: *Κακοποίηση της αλήθειας*. ΣΥΝ.: διαστρέβλωση, παραποίηση. ΣΥΓΓ.: κακοποιός. [κακοποιώ (κακοποιη-) + -ση]

ο κακοποιός (ΟΥΣ.) άνθρωπος που διαπράττει παράνομες, εγκληματικές πράξεις. ΣΥΓΓ.: κακοποίηση. [αρχ.]

κακός, -ή/-ιά, -ό (ΕΠ.) **1.** αυτός που θέλει ή προσπαθεί να κάνει κακό σε κάποιον. **2.** αυτός που δημιουργεί δυσάρεστες καταστάσεις ή συναισθήματα: *Κακές σκέψεις*. ΣΥΝ.: στενάχωρος. ΑΝΤ.: ευχάριτος. **3.** αυτός που είναι αντίθετος με το σωστό, το δίκαιο, το ηθικό: *Κακές πράξεις*. **4.** αυτός που είναι βλαβερός για την υγεία: *Κακή διατροφή*. **5.** αυτός που δεν είναι ικανός, που δεν έχει τις ικανότητες που πρέπει: *Κακός δάσκαλος*. ΣΥΝ.: ανίκανος. **6.** (ως ΟΥΣ.) το **κακό:** α. καθετί δυσάρεστο και καταστροφικό που συμβαίνει σε κάποιον (αρρώστια, θάνατος, πτώχευση κτλ.). ΣΥΝ.: συμφορά, δυστυχία. ΑΝΤ.: καλό, καλοτυχία. β. κάτι που είναι δυσάρεστο, βλαβερό κτλ. ΑΝΤ.: καλό. ◊ **είμαι**

στις κακές μου: έχω κακή διάθεση, είμαι κακόκεφος. • **κακά** (ΕΠΙΡΡ.) με κακό τρόπο, άσχημα. • **κακώς** (ΕΠΙΡΡ.) *Κακώς πήρες τηλέφωνο*. ΣΥΓΓ.: κακία, κακίζω, κακίωνω // κακέκτυπος, κακεντρεχής, κακόβουλος, κακόγουστος, κακοκαιρία, κακομοίρης, κακότυχος, κακόκεφος, κακοποιός, κακότροπος, κακοτυμμένος, κακοκαρδίζω, κακομαθημένος, κακοπερνάω, κακολογώ, κακομεταχειρίζομαι, κακοτοπιά, άκακος, κακούργος, κακουχία. [αρχ.]

η κακοτοπιά (ΟΥΣ.) (συνήθως στον πληθ.) **1.** μέρος δύσβατο και επικίνδυνο. **2.** (μτφ.) δύσκολη και επικίνδυνη κατάσταση, που πρέπει να αντιμετωπιστεί με προσοχή. [κακο- + τόπος + -ιά]

κακούργος, -α, -ο (ΕΠ.) **1.** αυτός που χαρακτηρίζεται από απανθρωπιά, σκληρότητα. **2.** (ως ΟΥΣ.) ο **κακούργος**, η **κακούργα:** αυτός που έχει διαπράξει εγκληματική πράξη. ΣΥΓΓ.: κακούργημα, κακουργηματικός // κακουργιοδικείο. [αρχ.]

η κακουχία (ΟΥΣ.) **1.** (συνήθως στον πληθ.) μεγάλη σωματική ταλαιπωρία. **2.** (ιατρ.) ο μυϊκός πόνος και το αίσημα κόπωσης που νιώθει κάποιος εξαιτίας κάποιας ασθένειας. [αρχ., κακο- + ἔχω]

ο κάκτος (ΟΥΣ.) είδος φυτού με σαρκώδεις βλαστούς και αγκάθια. ΣΥΓΓ.: κακτώδης // κακτοειδής. [λατ. *cactus*, από την αρχ. λ. *κάκτος* (= «αγκαθωτή αγκινάρα»)]

το καλάθι (ΟΥΣ.) **1.** σκεύος πλεκτό, συνήθως από καλάμια, κλαδιά λυγαριάς ή πλαστικό, στο οποίο φυλάμε ή μεταφέρουμε πράγματα. ΣΥΝ.: πανέρι, κοφίνι. **2.** (στο μπάσκετ) **α.** το μεταλλικό στεφάνι που είναι στερεωμένο σε μια επίπεδη επιφάνεια και στο οποίο είναι τοποθετημένο ένα δίχτυ που είναι ανοικτό στο κάτω μέρος για να περ-

νάει η μπάλα. **β.** το πέρασμα της μπάλας μέσα από το στεφάνι, η εύστοχη βολή. **◇ καλάθι (των αχρήστων):** καλάθι όπου πετάμε τα άχρηστα. ΣΥΓΓ.: καλαθούνα, καλαθάς // καλαθόσφαιρα, καλαθοσφαιριστής. [καλάθιον, υποκορ. της αρχ. λ. κάλαθος]

το **καλαμαράκι** (ΟΥΣ.) μικρό καλαμάρι. [υποκορ. της λ. καλαμάρι]

το **καλαμάρι** (ΟΥΣ.) **1.** μαλάκιο με δέκα πλοκάμια και μακρουλό σώμα, που όταν αντιληφθεί κίνδυνο χύνει ένα σκούρο υγρό για να θολώσει τα νερά. **2.** παλιότερα, το μελανοδοχείο. **◇ χαρτί και καλαμάρι:** με όλες τις λεπτομέρειες. ΣΥΓΓ.: καλαμαράς, καλαμαράκι.

καλαματιανός, -ή, -ό (ΕΠ.) **1.** αυτός που έχει σχέση ή κατάγεται από την Καλαμάτα. **2.** (ως ΟΥΣ. και ΕΠ.) ο **Καλαματιανός**, η **Καλαματιανή:** αυτός που κατοικεί στην Καλαμάτα ή κατάγεται από αυτή. **3.** (ως ΟΥΣ.) ο **καλαματιανός:** είδος δημοτικού συρτού χορού. [καλαμάτ(α) + -ανός]

το **καλάμι** (ΟΥΣ.) **1.** φυτό που έχει ψηλό, λεπτό, κούφιο, ευλύγιστο και χωρισμένο με κόμπους βλαστό και μακριά φύλλα: φυτρώνει σε ποτάμια, λίμνες ή βάλτους. **2.** ο ξερός βλαστός του φυτού αυτού, ο οποίος χρησιμοποιείται σε διάφορες κατασκευές. **3.** το μπροστινό κόκαλο της γάμπας στο πόδι. ΣΥΓΓ.: καλαμάκι, καλαμίνιος // καλαμοπόδαρος, ζαχαροκάλαμο. [καλάμιον, υποκορ. της αρχ. λ. κάλαμος]

το **καλαμπόκι** (ΟΥΣ.) **1.** φυτό με μακριά φύλλα, καλαμοειδή βλαστό και πολλούς κίτρινους καρπούς που τους τρώμε ή τους κάνουμε αλεύρι, λάδι κτλ. **2.** ο καρπός του καλαμποκιού. ΣΥΝ.:

αραποσίτι, αραβόσιτος. ΣΥΓΓ.: καλαμποκίσσιος, καλαμποκένιος // καλαμποκάλευρο, καλαμποκέλαιο. [αλβ. *kalambok*]

το **καλαμπούρι** (ΟΥΣ.) το αστείο, η πλάκα, το χωρατό. ΣΥΓΓ.: καλαμπουρίζω, καλαμπουρτζής. [γαλλ. *calembour*]

τα **κάλαντα** (ΟΥΣ.) τραγούδια που λένε συνήθως τα παιδιά, πηγαίνοντας από σπίτι σε σπίτι, την παραμονή των Χριστουγέννων, της Πρωτοχρονιάς και των Φώτων, για να δώσουν τις ευχές τους και να πάρουν συνήθως χρήματα. ΣΥΓΓ.: καλαντάρι. [λατ. *Kalendae* (= «πρώτη μέρα του μήνα»)]

καλεσμένος, -η, -ο (ΜΤΧ. ως ΕΠ.) **1.** αυτός που έχει προσκληθεί κάπου. **2.** (ως ΟΥΣ.) ο **καλεσμένος**, η **καλεσμένη:** Έχω καλεσμένους στο σπίτι. ΣΥΝ.: προσκεκλημένος. ΑΝΤ.: απρόσκλητος, ακάλεστος. [μτχ. παθ. πρκ. του ρ. καλώ]

καλημέρα (ΕΠΙΦ.) χαιρετισμός που δίνουμε σε κάποιον τις πρωινές ώρες, για να είναι καλή η μέρα του. ΣΥΝ.: καλημερούδια. ΣΥΓΓ.: καλημερίζω. [από τη φρ. *καλή μέρα*]
καλημερίζω (-ισα) (Ρ.) λέω σε κάποιον καλημέρα. ΣΥΓΓ.: καλημέρισμα. [καλημέρ(α) + -ίζω]

καληνύχτα (ΕΠΙΦ.) χαιρετισμός που δίνουμε σε κάποιον τις νυχτερινές ώρες ή σε κάποιον που πηγαίνει για ύπνο, για να είναι καλή η νύχτα του. ΣΥΓΓ.: καληνυχτιζώ. [από τη φρ. *καλή νύχτα*]

καληνυχτιζώ (-ισα) (Ρ.) λέω σε κάποιον καληνύχτα. ΣΥΓΓ.: καληνύχτισμα. [καληνύχτ(α) + -ίζω]

καλησπέρα (ΕΠΙΦ.) χαιρετισμός που δίνουμε σε κάποιον τις απογευματινές ή τις βραδινές ώρες, για να έχει καλό απόγευμα ή βράδυ. ΣΥΝ.: καλησπερούδια. ΣΥΓΓ.: καλησπερίζω. [από τη φρ. *καλή εσπέρα*]